

1 Seks onder je 25^e - voortgezet speciaal onderwijs: Samenvatting

Al drie keer voerden Rutgers en Soa Aids Nederland in samenwerking met GGD'en het onderzoek 'Seks onder je 25e' uit, een representatief onderzoek naar de seksuele gezondheid van jongeren van 12 tot 25 jaar in Nederland (De Graaf, Van den Borne, Nikkelen, Twisk & Meijer, 2017). Seks onder je 25e is nu voor het eerst uitgevoerd op cluster 3 en 4 van het voortgezet speciaal onderwijs (vso). Drie groepen jongeren deden aan dit onderzoek mee. Op het vso-zmlk werd bij 99 zeer moeilijk lerende kinderen mondeling een vragenlijst afgenomen. Op mytylscholen vulden 227 jongeren met een lichamelijke handicap of chronische ziekte een online vragenlijst in. Datzelfde deden 807 jongeren met psychiatrische problematiek of ernstige gedragsproblemen op cluster 4-scholen. Op cluster 4 deden twee groepen mee: jongeren die onderwijs volgen op praktijkonderwijs niveau en jongeren die onderwijs volgen op vmbo+ niveau (= vmbo/havo/vwo). De resultaten geven zicht op de seksuele gezondheid van deze groepen jongeren en op overeenkomsten en verschillen met leeftijdsgenoten op reguliere scholen. Hieronder bespreken we de belangrijkste resultaten.

1.1 Samenvatting

Liefde en relaties

Veel jongeren op het vso zijn, net als andere jongeren, bezig met liefde en relaties. Jongeren op het vso verschillen in dit opzicht niet van hun leeftijdsgenoten die regulier onderwijs volgen. Of jongeren nu een verstandelijke beperking hebben, een lichamelijke beperking of een gedragsprobleem, bijna allemaal zijn ze wel eens verliefd geweest en een meerderheid heeft al eens verkering gehad. Onder meisjes op cluster 4-scholen is de groep die wel eens verkering heeft gehad het grootst en groter dan bij meisjes van dezelfde leeftijd op reguliere scholen. Aan jongeren op mytylscholen is ook gevraagd of zij denken dat een partner vinden of verkering hebben voor hen moeilijker is vanwege hun lichamelijke beperking. Een minderheid (3 a 4 op de tien jongeren) denkt dat dit het geval is. Net als op reguliere scholen is maar een klein deel van de jongeren op het vso wel eens verliefd geweest op iemand van het eigen geslacht. Bij meisjes op het vmbo+ cluster 4 onderwijs is die groep wel iets groter dan bij meisjes die vmbo+ volgen op een reguliere school.

Zoenen en seks

Op het gebied van zoenen en seks zien we wel duidelijke verschillen tussen de verschillende clusters, maar ook tussen jongeren op het vso en jongeren op reguliere scholen. Jongeren op het vso-zmlk en op mytylscholen hebben minder vaak ervaring met zoenen, masturberen, porno kijken en seks dan hun leeftijdsgenoten op reguliere scholen. Een op de drie jongeren op het vso-zmlk en een op de vier jongeren op mytylscholen heeft wel eens getongzoend. Een op de acht jongeren op het vso-zmlk en een op de tien jongeren op mytylscholen heeft ervaring met geslachtsgemeenschap. Deze resultaten sluiten aan bij eerder onderzoek waaruit blijkt dat jongeren met een verstandelijke of lichamelijke beperking minder seksuele ervaring hebben en hun eerste seksuele ervaringen vaak later opdoen (Baines et al., 2018; Cheng & Udry, 2005; Kahn & Halpern, 2018). De seksuele onervarenheid lijkt meestal wel een eigen keuze te zijn. Het grootste deel van de onervaren jongeren geeft aan nog geen behoefte te hebben aan seks of zichzelf daar nog te jong voor te vinden. Slechts een klein deel van de jongeren op mytylscholen geeft aan dat seks onmogelijk of lastiger is door hun lichamelijke beperking.

Meisjes op cluster 4-scholen hebben juist meer ervaring met zoenen en seks dan meisjes op reguliere scholen. Op cluster 4-scholen op vmbo+ niveau heeft een op de drie meisjes ervaring met geslachtsgemeenschap: twee keer zo veel als bij een vergelijkbare groep meisjes op reguliere scholen. Ook wat soloseks betreft zijn deze meisjes meer ervaren dan meisjes op reguliere scholen. De helft van de meisjes op cluster 4 heeft wel eens gemasturbeerd, tegenover een vijfde van de meisjes op reguliere scholen. Hiermee samenhangend is ook het pornogebruik van meisjes op cluster 4 hoger dan bij hun

leeftijdsgenoten op reguliere scholen. De hoge mate van seksuele activiteit van meisje op cluster 4-scholen vertaald zich ook in meer verschillende sekspartners. Een kwart van de meisjes op cluster 4 heeft seks gehad met twee of meer verschillende partners, tegenover een op de twaalf meisjes op reguliere scholen van dezelfde leeftijd. Jongens op cluster 4 verschillen qua seksuele ervaring nauwelijks van jongens op reguliere scholen. Jongens die cluster 4 onderwijs volgen op pro niveau hebben vergeleken met jongens op reguliere pro scholen wel meer verschillende sekspartners gehad. De bevindingen onder meisjes sluiten aan bij de literatuur, waaruit blijkt dat jongeren met aandachtstekortstoornissen en jongeren met externaliserend probleemgedrag eerder seksueel actief worden (De Graaf, Van Dijk & Wijsen, 2010; De Graaf & Maris, 2014). Wij kunnen niet goed verklaren waarom we dit verschil niet terugzien bij jongens in cluster 4. In hun motieven om wel of niet aan seks te doen verschillen deze jongeren nauwelijks van leeftijdsgenoten die regulier onderwijs volgen.

Opvattingen

Alleen op mytylscholen en cluster 4-scholen zijn vragen gesteld over seksuele opvattingen. Jongeren op deze scholen verschillen in hun opvattingen niet veel van jongeren op reguliere scholen. De meeste jongeren keuren geslachtsgemeenschap voor het huwelijk, bij verkering en bij verliefdheid goed. Losse seks en seks zonder verliefdheid wordt daarentegen meestal afgekeurd. Jongens op mytylscholen keuren geslachtsgemeenschap voor het huwelijk wat vaker af dan jongens op reguliere scholen, terwijl meisjes op cluster 4-scholen seks zonder verliefdheid juist iets vaker goedkeuren dan hun seksegenoten op reguliere scholen. In hun opvattingen over genderrollen en homoseksualiteit verschillen jongeren op het vso niet van jongeren op reguliere scholen. Het merendeel van de jongeren op mytylscholen en cluster 4-scholen vindt het prima als een meisje een jongeren versiert of andersom. Toch vindt ongeveer een kwart van de jongens en een op de zes meisjes op beide schooltypen het niet goed als een jongen zich meisjesachtig gedraagt. Ook oordeelt in beide schooltypen een groter deel van de jongens negatief over twee zoenende jongens dan over twee zoenende meisjes of een zoenend heterostel.

Beleving van seks

Doordat op vso-zmlk scholen en mytylscholen maar zo weinig jongeren seksueel actief zijn, is lastig te zeggen hoe deze jongeren seks ervaren. De indruk bestaat wel dat deze kleine groep jongeren seks over het algemeen positief beleeft. De meeste van hen vinden seks fijn en doen geen dingen die zij niet willen. Op cluster 4 is de seksueel actieve groep jongeren groter. Voor een groot deel van deze jongeren (twee op de vijf jongens en twee derde van de meisjes) kwam de eerste keer geslachtsgemeenschap volledig onverwacht. De meerderheid van de jongens op cluster 4 ervaaarde de eerste keer als fijn, maar voor een derde van de meisjes was de eerste keer vervelend. Met hun laatste sekspartner vindt de meerderheid - 63% van de jongens en 71% van de meisjes - de seks vaak of altijd fijn. Meisjes zijn wel vaker onzeker over hun uiterlijk tijdens seks dan jongens of twijfelen of ze het wel goed doen. De beleving van seks op het vso en de sekseverschillen hierin verschillen nauwelijks van wat we zien bij jongeren op reguliere scholen.

Lichaamsbeleving

De meeste jongeren op het vso zijn behoorlijk tevreden over verschillende lichaamsdelen en over hun lichaam in het algemeen. Wel zien we dat meisjes vaker ontevreden zijn over hun lichaam dan jongens, een sekseverschil dat we ook vonden op reguliere scholen. Het lichaamsdeel waar de meeste jongeren ontevreden over zijn, is de buik. Hierin verschillen ze niet van jongeren in het regulier onderwijs. Vso-zmlk leerlingen, voornamelijk meisjes, lijken iets meer tevreden over hun uiterlijk dan hun leeftijdsgenoten op het regulier onderwijs. Jongens en meisjes op cluster 4-scholen zijn juist minder tevreden over verschillende aspecten van hun lichaam dan jongeren die regulier onderwijs volgen.

Informatiebehoefte en gebruik

Op het vso-zmlk hebben we de jongeren gevraagd of ze wel eens vragen hebben over liefde en seks. Bijna de helft van de jongens en een derde van de meisjes op het vso-zmlk zegt dat dit het geval is. Als ze vragen hebben, stellen ze deze meestal aan hun ouders, gevolgd door leerkrachten, vrienden en begeleiders. Een deel van de jongeren zoekt antwoorden op internet. Op mytyl- en cluster 4-scholen

zeggen jongens dat ze met vragen meestal te rade gaan bij hun moeder of op internet. Meisjes gaan daarnaast ook regelmatig praten met goede vriend(inn)en. Ze raadplegen hiermee dezelfde bronnen als jongeren op reguliere scholen. Alle jongeren praten met zowel ouders als vrienden veruit het meest over relaties en verliefdheid. Dat geldt zowel voor jongeren op het vso als voor jongeren op reguliere scholen. Bij meisjes op het vso-zmlk en op cluster 4 wordt anticonceptie ook nog vaak besproken met de ouders. Jongeren op mytylscholen praten minder vaak met hun ouders en vrienden over seksualiteit dan hun leeftijdsgenoten op reguliere scholen. Jongens op cluster 4 praten juist vaker met hun ouders over wensen en grenzen en meisjes over de preventie van soa.

Op het vso wordt duidelijk aandacht besteed aan seksuele vorming. Op het vso-zmlk geven vier op de vijf jongeren aan weleens les gehad te hebben over verliefdheid, verkering en seks. Op mytylscholen hebben de meeste jongeren informatie gehad over verliefdheid en relaties, anticonceptie, zwangerschap en abortus, soa's, homoseksualiteit en seks tegen je wil. Zowel op zmlk- als op mytylscholen lijken jongeren hierin wel wat achter te blijven bij hun leeftijdsgenoten op het regulier onderwijs. Op vmbo+ cluster 4-scholen zegt een meerderheid van de jongeren dat ze over alle verschillende onderwerpen tenminste een beetje informatie hebben gehad. Sommige onderwerpen – bijvoorbeeld seks op televisie, het online versturen van naaktfoto's en de leuke kanten van seks - komen wel minder aan bod dan andere. Jongeren op mytylscholen zeggen ook weinig informatie te krijgen over relaties en seksualiteit bij mensen een beperking. Jongeren op vmbo+ cluster 4-scholen daarentegen geven van verschillende onderwerpen vaker aan dat ze hier op school informatie over hebben gekregen dan jongeren in het regulier onderwijs.

Zowel op mytyl- als cluster 4-scholen laat de kennis van soa's, anticonceptie en seksualiteit op een aantal punten nog te wensen over. Zo denkt 65% van de jongens en 54% van de meisjes op cluster 4-scholen dat je minder kans loopt op een soa als je je na seks goed wast (of weet niet of dit wel of niet waar is). Datzelfde geldt voor 70% van de jongens en 62% van de meisjes op mytylscholen. Jongeren op mytylscholen hebben op verschillende punten minder kennis dan jongeren in het regulier onderwijs, wellicht mede door de achterstand in seksuele vorming. Ondanks dat jongeren op cluster 4-scholen juist aangeven dat ze meer informatie kregen op school dan jongeren op reguliere scholen, verschillen ze niet van deze jongeren in de mate van kennis.

Risico op soa en zwangerschap

Bij jongeren op het vso-zmlk en op mytylscholen lijkt het risico op soa en ongeplande zwangerschap over het algemeen laag te zijn, doordat de meeste jongeren in ons onderzoek nog niet seksueel actief zijn met een partner. Daarbij lijkt de kleine groep jongeren die wel seksueel actief is zichzelf overwegend goed te beschermen tegen soa en ongeplande zwangerschap. Drie op de vijf zml meisjes gebruikt anticonceptie, meestal de pil. Geen van deze meisjes is ooit zwanger geweest. Ook op mytylscholen is het anticonceptie- en condoomgebruik onder seksueel actieve jongeren behoorlijk hoog. Met de laatste partner gebruikte ruim de helft van de jongeren altijd een condoom en de meeste jongeren deden iets om zwangerschap te voorkomen.

Op het vmbo+ is een veel groter deel van de jongeren – vooral van de meisjes - seksueel actief. Bovendien gebruiken lang niet alle seksueel actieve jongeren altijd anticonceptie en condooms. Van de vmbo+ jongeren op cluster 4 die ervaring hebben met geslachtsgemeenschap gebruikte 23% van de jongens en 18% van de meisjes de eerste keer geen anticonceptie. Van de jongens gebruikte 58% een condoom bij de eerste keer, bij de meisjes was dat 52%. Met de laatste partner gebruikten twee op de vijf jongens en een op vijf meisjes niet altijd anticonceptie. Bijna de helft van de jongens (48%) en een op de drie meisjes (32%) had (ook) seks zonder condoom met deze partner. Door de kleine aantallen seksueel actieve jongeren, gekoppeld aan het strenge significantieniveau wat we hanteren (.01), hebben we echter geen significante verschillen in beschermingsgedrag tussen jongeren op cluster 4 en jongeren die regulier onderwijs volgen kunnen aantonen.

Grensoverschrijding

Uit eerder onderzoek kwam een verhoogd risico op seksuele grensoverschrijding bij jongeren met een verstandelijke of lichamelijke beperking naar voren (Van Berlo et al., 2011; Wissink et al., 2015). De kwetsbaarheid voor seksuele grensoverschrijding die we op basis daarvan hadden verwacht, komt echter niet uit de resultaten naar voren. Zowel op het vso-zmlk als op mytylscholen verschillen jongeren niet van jongeren op reguliere scholen wat deze ervaringen betreft. Mogelijk geeft het onderzoek op het vso-zmlk een onderschatting van de prevalentie van seksuele grensoverschrijding, doordat scholen en ouders jongeren van wie bekend is of vermoed wordt dat ze seksueel misbruik hebben meegemaakt, niet laten deelnemen. Ook weten we dat het signaleren van seksuele grensoverschrijding bij mensen met een verstandelijke beperking lastig is, omdat zij dit niet altijd als zodanig herkennen en benoemen (Van Berlo et al., 2011). Om die reden is en blijft aandacht voor seksuele weerbaarheid in deze groep jongeren erg belangrijk.

Bij meisjes op cluster 4, zowel bij meisjes die onderwijs volgen op pro als op vmbo+ niveau, komt seksuele grensoverschrijding veel voor. Twee procent van de jongens en 13% van de meisjes op vmbo+ cluster 4 die ervaring hebben met geslachtsgemeenschap, zeggen dat ze hiertoe de eerste keer werden gedwongen. Drie procent van de vmbo+ jongens en 27% van de vmbo+ meisjes is ooit in hun leven gedwongen tot seksuele handelingen. Bij jongeren die cluster 4 onderwijs volgen op pro niveau is dat respectievelijk 10% en 33%. Voor zowel de vmbo+ als de pro meisjes is dat veel vaker dan bij hun leeftijdsgenoten die vmbo+ of pro volgen in het regulieren onderwijs (7%). Bijna de helft van de meisjes op vmbo+ cluster 4 en meer dan de helft van de meisjes op pro cluster 4 heeft wel eens seksuele grensoverschrijding meegemaakt (van zoenen en aanraken tot anale seks tegen de wil). Voor de vmbo+ meisjes is dat significant vaker dan bij vmbo+ meisjes in het regulier onderwijs.

Sexting en porno

Bijna alle jongeren op het vso gebruiken sociale media. Vooral WhatsApp en YouTube zijn onder de jongeren populair. Jongeren op mytyl- en cluster 4-scholen zijn wel iets minder actief op sociale media dan jongeren in het regulier onderwijs. Dating apps worden echter door weinig jongeren gebruikt. Een op de veertien jongens en een op de twintig meisjes op mytylscholen heeft ooit gebruik gemaakt van een dating-app. Een op de zestien jongens en een op de zes meisjes op vmbo+ cluster 4-scholen heeft ooit gebruik gemaakt van een dating-app.

Sexting (het maken en versturen van seksueel getinte beelden) komt onder jongeren op alle vso clusters voor, maar vooral binnen cluster 4. Jongeren op het vso-zmlk lijken hierin weinig te verschillen van jongeren op het regulier onderwijs. Een op de acht jongeren is in de afgelopen zes maanden gevraagd om seksueel getint beeldmateriaal van zichzelf te versturen. Een op de tien jongeren verstuurd in die periode een naaktfoto van zichzelf. Jongeren op mytylscholen krijgen minder vaak te maken met bepaalde vormen van sexting dan jongeren op reguliere scholen. Een op de zes jongens en een op de tien meisjes kreeg in de afgelopen zes maanden seksueel getint beeldmateriaal van iemand anders te zien. Een op de negen jongens en een op de 25 meisjes heeft een naaktfoto of seksfilmpje van zichzelf naar een ander gestuurd. Meisjes op cluster 4 (zowel vmbo+ als pro) hebben veel vaker te maken met sexting dan een vergelijkbare groep meisjes op reguliere scholen. Een kwart van deze meisjes heeft wel eens een naaktfoto of seksfilmpje van zichzelf aan iemand gestuurd. En twee van de vijf meisjes ontving een naaktfoto of seksfilmpje van iemand anders. Bij de jongens hebben alleen degenen op pro niveau meer ervaring met sexting dan jongens in de vergelijkingsgroep.

1.2 Beperkingen

Dit onderzoek had enkele beperkingen waar we rekening mee moeten houden bij het interpreteren van de resultaten.

Kleine aantallen

Ondanks alle inspanningen zijn de aantallen jongeren die we hebben geworven in alle drie de doelgroepen lager gebleven dan in eerste instantie beoogt. Voor het zmlk-vso, mytyl onderwijs, de

meisjes op cluster 4 en zowel de jongens als meisjes op cluster 4 pro onderwijs zijn de steekproeven relatief klein. Dat maakt dat betekent dit dat de kans op vertekening van de resultaten door toevalligheden groter is. Bovendien zijn de groepen soms te klein om percentages te kunnen presenteren en/of om verschillen te kunnen toetsen, met name als de vragen alleen aan een bepaalde subgroep zijn voorgelegd. Daarnaast heeft dit tot gevolg dat sommige verschillen die op het oog best aanzienlijk zijn, toch niet significant zijn. Dit wordt nog versterkt doordat we vanwege het grote aantal toetsen wat we doen genoodzaakt zijn een strenger significantieniveau te hanteren (.01).

Selectiviteit

Ondanks dat we scholen hebben gevraagd om leerlingen of klassen op willekeurige wijze te selecteren, kan een selectiebias toch niet worden uitgesloten. Dit geldt vooral voor het vso-zmlk, omdat hier geen klassen maar leerlingen werden geselecteerd én omdat de ouders actief toestemming moesten geven. Uit contact met de zorgcoördinatoren van deze scholen bleek dat sommige scholen voorzichtig waren in het benaderen van leerlingen met (vermoedelijke) negatieve seksuele ervaringen. Enkele scholen gaven aan bij de selectie te letten op communicatieve vaardigheden (al dan niet specifiek met betrekking tot dit onderwerp). Bij een deel van de geselecteerde leerlingen gaven ouders geen toestemming voor deelname. Als ouders hiervoor een reden gaven, was dit volgens scholen vaak omdat zij moeite hadden met het thema seksualiteit vanwege hun religie of omdat zij vonden dat hun kind er nog niet aan toe was om te praten over dit thema. Ook mytylscholen en cluster 4-scholen gaven soms aan niet te willen deelnemen, omdat het onderzoek een te grote belasting zou kunnen zijn voor (een deel van) hun leerlingen. Hierdoor is het mogelijk dat er een selectiebias is opgetreden en dat extra kwetsbare leerlingen op vso-zmlk en mytylscholen ondervertegenwoordigd zijn.

Vergelijkbaarheid zmlk-vso met Seks onder je 25^e regulier

Om beter zicht te krijgen op hoe de seksuele gezondheid van jongeren in het vso zich verhoudt tot die van hun leeftijdsgenoten die regulier onderwijs volgen, vergelijken we de resultaten daar waar mogelijk met de resultaten van het meest recent uitgevoerde onderzoek 'Seks onder je 25e' (De Graaf et al., 2017). Voor jongeren op mytylscholen en cluster 4-scholen was dit over het algemeen goed mogelijk. Op deze scholen was een vergelijkbare methodiek gebruikt (een online vragenlijst met dezelfde vragen) en de onderwijsniveaus waren vergelijkbaar (praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo). Voor de jongeren op het vso-zmlk was die vergelijking veel lastiger. Om de vergelijkingsgroepen in elk geval homogeen te maken op leeftijd, zijn enkel de 15 tot en met 17-jarige zml jongeren in de vergelijking meegenomen. De groepen vergelijkbaar maken op opleidingsniveau was hier niet mogelijk. Daarnaast zijn de gebruikte onderzoeksmethoden zeer verschillend. Zo zijn data voor het vso-zmlk verkregen middels face-to-face interviews, terwijl in het reguliere 'Seks onder je 25e' onderzoek gebruik is gemaakt van zelfrapportage via online vragenlijsten. Door de aanwezigheid van een interviewer kan niet uitgesloten worden dat sociaal wenselijke antwoorden de resultaten in dit onderzoek (sterker) hebben beïnvloed dan in het reguliere onderzoek. Tenslotte zijn de meeste vragen voor deze doelgroep eenvoudiger geformuleerd. Dit alles maakt dat de resultaten van het vso-zmlk niet een-op-een vergelijkbaar zijn met die van de reguliere groep.

Context van de dataverzameling

Op de meeste scholen is de afname van de vragenlijst in de klassen door docenten begeleid. Sommige scholen gaven echter aan dat ze het prettig zouden vinden als de afname begeleid zou worden door onderzoekers, meestal in combinatie met het feit dat ze niet beschikten over voldoende computers en gebruik wilden maken van tablets die vanuit het onderzoek beschikbaar werden gesteld. Op enkele scholen waar de onderzoekers bij de afname aanwezig waren, werd waargenomen dat de sfeer in de klas tijdens de afname druk en chaotisch was. Gezien de gedragsproblematiek van de doelgroep is dit mogelijk op meer scholen tijdens de afname het geval geweest. Wellicht zijn de vragenlijsten daardoor minder betrouwbaar ingevuld dan in een rustige setting het geval was geweest. Wij hebben geprobeerd dit zo goed mogelijk op te lossen door de data grondig te controleren op inconsistenties (zie paragraaf 1.4.)

1.3 Conclusie

Concluderend blijkt uit dit onderzoek dat jongeren in het voortgezet speciaal onderwijs – zowel op vso-zmlk, als op mytylscholen of cluster 4-scholen – bijna allemaal verliefd zijn geweest en dat de meeste ook romantische relaties aangaan. Hierin verschillen ze niet van elkaar en niet van jongeren in het regulier onderwijs. Op andere thema's zien we wel duidelijke verschillen tussen deze groepen onderling of met jongeren op reguliere scholen.

Jongeren op het vso-zmlk (cluster 3) hebben weinig ervaring met zoenen en seks. Het grootste deel van deze jongeren heeft hier nog geen behoefte aan of vindt zichzelf daar nog te jong voor. Veel van deze jongeren hebben weleens vragen over liefde en seks en praten hier ook over met ouders en vrienden, of ze krijgen er les over op school. Ze lijken iets meer tevreden over hun uiterlijk dan hun leeftijdsgenoten op het regulier onderwijs. De kleine groep seksueel actieve jongeren beschermt zichzelf overwegend goed tegen soa en ongeplande zwangerschap. Meisjes lijken relatief vaak langwerkende anticonceptiemethoden te gebruiken, zoals het staafje of de prikpil. Tegen de verwachting in vinden we op zmlk-scholen niet meer ervaring met seksuele grensoverschrijding dan op reguliere scholen. Mogelijk speelt selectiviteit van de steekproef hier een rol en zijn de resultaten een onderschatting van de werkelijkheid. Hoewel sexting en pornogebruik onder zmlk-jongeren niet vaker voorkomen dan onder jongeren op reguliere scholen, kan de impact ervan wel sterker zijn. Aandacht voor deze thema's blijft daarom belangrijk in deze groep.

Jongeren op mytylscholen (cluster 3) hebben minder ervaring met zoenen, masturberen, seks en porno kijken dan hun leeftijdsgenoten op reguliere scholen. Veel jongeren zijn nog niet bezig met of toe aan seks. De bescherming tegen soa en ongeplande zwangerschap binnen de seksueel actieve groep is vergelijkbaar met jongeren op reguliere scholen. Hoewel deze jongeren in hun ervaringen met seks tegen de wil niet verschillen van reguliere scholen, maakt de afhankelijkheid van zorg hen wel kwetsbaar voor seksuele grensoverschrijding. Vier van de tien jongeren op mytylscholen geeft aan dat hun lichamelijke beperking het vinden van een partner bemoeilijkt en twee van de tien zeggen dit over het opdoen van seksuele ervaringen. Vergeleken met jongeren op reguliere scholen geven deze jongeren aan minder informatie over seksualiteit te hebben gekregen op school en op verschillende punten hebben ze ook minder kennis van seksualiteit, soa's en anticonceptie. Over seksualiteit met een beperking hebben de meeste jongeren op mytylscholen op school geen informatie gehad. Meer aandacht voor seksuele vorming is hier zeer gewenst.

Meisjes op cluster 4-scholen hebben meer ervaring met zoenen, masturberen, seks en porno kijken dan meisjes op reguliere scholen. Jongens op cluster 4 verschillen in dit opzicht niet van jongens op reguliere scholen. Zowel jongens en meisjes op cluster 4-scholen zijn minder tevreden over hun uiterlijk dan jongeren op reguliere scholen. Jongeren op cluster 4-scholen geven van verschillende onderwerpen vaker aan dat ze hier op school informatie over hebben gekregen dan jongeren in het reguliere onderwijs. Toch beschermen ze zich niet optimaal tegen zwangerschap en soa. Meisjes lijken wel iets vaker te kiezen voor langwerkende anticonceptiemethoden, zoals het staafje of de prikpil, dan meisjes op reguliere scholen. Met seksuele grensoverschrijding en sexting hebben meisjes op cluster 4 veel meer ervaring dan meisjes op reguliere scholen. Een kwart van de meisjes van de vmbo+ meisjes en een derde van de pro meisjes op cluster 4 is ooit in haar leven gedwongen tot seksuele handelingen, tegenover 7% van de meisjes in het regulier onderwijs. Een kwart van de cluster 4 meisjes heeft wel eens een naaktfoto of seksfilmpje van zichzelf aan iemand gestuurd, tegenover 6% van de meisjes op reguliere scholen. Voor deze kwetsbaarheid is extra aandacht nodig.